

УДК 378.147:002.1-051

СПЕЦИФІКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТОЗНАВЦЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

Федорук О.М., аспірант
Рівненський державний гуманітарний університет

Статтю присвячено дослідженню специфіки підготовки документознавця в умовах інформаційного середовища. Актуалізовано питання ефективної та якісної підготовки майбутнього документознавця, а також акцентовано увагу на проблемах, які виникають під час підготовки студентів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність». З'ясовано, що в освітній практиці існує досить багато невирішених проблем, які потрібно доопрацьовувати та вдосконалювати для успішної реалізації ефективного навчання студентів-документознавців.

Ключові слова: документознавець, інформаційне середовище, освіта, ВНЗ.

Статья посвящена исследованию особенностей подготовки документоведов в условиях информационной среды. Актуализирован вопрос эффективной и качественной подготовки будущего документоведа, а также акцентировано внимание на проблемах, возникающих при подготовке студентов специальности «Документоведение и информационная деятельность». Доказано, что в образовательной практике существует достаточно много проблем, которые нужно решать и совершенствовать для успешной реализации эффективного обучения студентов-документоведов.

Ключевые слова: документовед, информационная среда, образование, вузы.

Fedoruk O.M. SPECIFICS OF PROFESSIONAL TRAINING OF A SPECIALIST IN DOCUMENT STUDIES IN INFORMATIONAL ENVIRONMENT

The article deals with the specifics of the professional training of a specialist of Document studies in the informational environment. In the article it has been actualized the issue of effective and quality training of the future specialist of Document studies and also focused on the problems, that occur during students' training of the speciality "Document studies and Information Management". It was found that in the educational practice there are many unsolved issues that should to be elaborated upon and improved for successful implementation of effective teaching of students in Document studies.

Key words: specialist in Document studies, informational environment, education, higher educational establishment.

Постановка проблеми. Сьогодні у нашій державі активно відбуваються процеси, пов'язані з європейською інтеграцією і які позначаються на системі підготовки висококваліфікованих фахівців. Сучасність ставить перед суспільством завдання підготовки спеціалістів із високим рівнем розвитку професійних і громадянських якостей, стійкими морально-етичними переконаннями, з високим рівнем самосвідомості.

Тому не випадково перед вищою школою постає завдання професійного розвитку майбутнього документознавця, формування особистості нової генерації, здатної успішно розвиватися і працювати [1, с. 35].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для дослідження зазначеної проблеми особливе значення мають роботи, присвячені підготовці майбутніх документознавців (В.М. Варенко, О.В. Матвієнко, М.С. Слободяник, та ін.) [2; 5], реалізації документознавця в інформаційному середовищі та компетентнісному підходу до професійної підготовки майбутнього документознавця (Ю.І. Палеха, Г.М. Малик) [4; 6].

Аналіз наявних публікацій із теми свідчить про те, що проблема є актуальною і в умовах сучасної технологізації світу потребує постійного розвитку й дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає у виявленні особливостей професійної підготовки документознавця в умовах інформаційного середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ураховуючи постійне збільшення вимог до якості підготовки фахівців сфери документознавства та інформаційної діяльності, а, відповідно, і зростання обсягів знань та вмінь, якими повинен володіти спеціаліст, важливо зрозуміти, що завданням вищої школи сьогодні є не лише і не стільки передача цих знань у великій їх кількості, скільки навчити сучасним інформаційним технологіям, які можна було б застосовувати як під час навчання, так і після закінчення ВНЗ. Необхідно дати випускникові весь запас знань, який знадобиться йому в майбутній професії. При цьому акцент повинен робитися на тих навичках, які надалі дадуть змогу випускникові працювати у різних, найчастіше критичних,

умовах, зосередитися на тих знаннях, які у потрібний час можуть бути адаптовані до нестандартних ситуацій, що не вивчалися у період освоєння освітньо-професійної програми у ВНЗ.

Таким чином, модель підготовки професіонала-документознавця під час навчання у ВНЗ повинна узгоджуватися з моделлю розвитку особистості як професіонала, що розвивається у творчому середовищі.

Відповідно до Концепції національної програми інформатизації сучасні вищі навчальні заклади покликані реалізувати нові тенденції розвитку вищої освіти, її змісту і якості, зокрема завдання формування й розвитку освітнього «інтелектуального потенціалу нації» [7].

У сучасних умовах глобальних цивілізаційних змін, непрогнозованого розвитку подій, явищ змінюються вимоги до фахової підготовки тих чи інших спеціалістів, їхніх знань і компетенцій. У минулому залишається просте нагромадження студентами знань, предметних умінь і навичок (так звана предметноцентрична модель «знанневої педагогіки»), а нагальною стає проблема підготовки фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного зростання професіоналізму, соціальної та професійної мобільності. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є оновлення вищої освіти, перенесення уваги із процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження [2, с. 28].

Вивчення інформаційних технологій у вищих навчальних закладах гуманітарного спрямування сьогодні є процесом, який має такі складники: на перших курсах поглиблюється (а частіше набувається) комп'ютерна грамотність, на старших курсах відбувається вивчення професійно-орієнтованих дисциплін, пов'язаних із використанням комп'ютерних технологій. Вивчення комп'ютерних технологій на перших курсах, з погляду змісту освіти, є певною мірою усталеним – це програмні продукти Microsoft, які приймаються як стандарт у світі комп'ютерних технологій. Питання ж змісту освіти в галузі професійно-орієнтованих комп'ютерних технологій сьогодні не тільки залишаються актуальними, а й загострюються у зв'язку з вимогами Болонського процесу, до якого Україна приєдналась, та сучасним компетентнісним підходом в освіті [5, с. 30].

Перспективи розвитку галузі документознавства та інформаційної діяльності

нині визначаються оптимальним поєднанням комплексу фахових знань, умінь, навичок та високої професійної мобільності спеціалістів. Вирішальне значення тут має управлінська культура, ініціатива, творчість і активність персоналу, адже значна частина професійних знань отримується під час роботи. Гарантією майбутнього сфери документно-інформаційної діяльності повинно бути раціональне співвідношення можливостей отримання спеціальної освіти та підвищення кваліфікації фахівців [6].

До головних показників, якими повинен володіти документознавець у сфері інформаційної діяльності, належать такі: знання методів збору інформації; рівні володіння методами збору інформації; використання текстових та графічних редакторів; навички текстового набору; уміння пошуку інформації в Інтернеті, використання електронної пошти, створення веб-сайтів, користування відеокамерою, фотоапаратурою; навички відеомонтажу; показник кількості публікацій у друкованих засобах масової інформації, інтернет-виданнях; показник кількості сюжетів, які вийшли в ефір на телебаченні.

Використання зазначених вище показників дає можливість визначити рівень професійної підготовки студентів, які готуються до роботи в інформаційній галузі.

Підготовка сучасних кадрів для означеної сфери є важливим державним завданням, оскільки недостатньо інтегрована на сьогодні система документних комунікацій має бути поступово перетворена висококваліфікованими фахівцями на стратегічно орієнтовану цілісність, що підвищить ефективність функціонування соціально-інформаційних та документно-комунікативних процесів у забезпеченні життєдіяльності громадянського суспільства.

Зокрема, на основі суспільної практики і даних прогнозування можна передбачити зростання потреби в підготовлених на рівні сучасних вимог документознавцях, сферою компетенції яких є документування, обробка, розповсюдження, зберігання, використання документів. Сьогодні у суспільстві існує стійка тенденція до розширення предметного поля діяльності таких фахівців.

Розглядаючи особливості професійної діяльності документознавця у контексті інформатизації суспільства, необхідно враховувати структурні зрушення, зумовлені розвитком і впровадженням новітніх технологій, що сприяють поширенню такого типу відносин, як інформаційні. Це вплинуло на загальний стан інформатизації суспільства. Основним її джерелом є інформаційний

ресурс, темпи нарощування якого залежатимуть від подальшого технічного та економічного розвитку.

Створюється і нова соціальна структура суспільства, основою якої постає інтелектуальна діяльність, пов'язана із зайнятістю в інформаційно-комунікативних системах.

Згідно із прогнозами, у сфері управління (в політиці, економіці, виробництві тощо) продовжуватиме зростати роль висококваліфікованих фахівців інформаційної сфери.

Застосування новітніх технологій автоматизованої обробки, систематизації та аналізу інформації для підготовки управлінських рішень, відкритість інформації і постійний доступ до наявних державних інформаційних систем та інших інформаційних ресурсів передбачені чинним законодавством України в контексті розвитку національної інформаційної мережі Інтернет. Це один із пріоритетних напрямів державної політики у сфері інформатизації, що зумовив нові підходи і до технології державного управління, включаючи його центральні і місцеві органи. Екстраполюючи міжнародні моделі на сучасні завдання розвитку українського суспільства з урахуванням його традиційних цінностей та реального стану, фахівець-документознавець повинен мати високий рівень професійної компетентності для окреслення своїх функціональних повноважень в умовах постійного розширення та ускладнення інформаційно-комунікативних систем.

Завдання вищої школи у цих умовах полягає у підвищенні якості підготовки документознавців, рівня їх професіоналізму (здатність, готовність, компетентність), світоглядної культури і соціально-етичної відповідальності. Важливим педагогічним завданням є формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, моральних норм.

В умовах інформаційного суспільства під час підготовки фахівців документознавчої сфери активно використовуються сучасні інформаційні технології, веб-ресурси інформаційної інфраструктури. Набуття документознавчих знань опосередковується процесами спостереження та багатоаспектного аналізу, порівняння структури, трансформацій інформаційних об'єктів, відносин, процесів і явищ.

Загальна інформатизація суспільства викликала необхідність реформування вищої школи на основі поширення новітніх інформаційно-комунікативних технологій. Створюються нові комунікативні системи, а отже, виникає потреба у тлумаченні наявних і нових термінів та понять, їх системному узгодженні. Ця масштабна і складна робота має бути відповідним чином організована.

Однак потреби підготовки кадрів уже нині диктують необхідність сутнісного уточнення основних понять. Усе більшого поширення набувають такі види освіти, як дистанційна, післядипломна (друга, додаткова), що разом з іншими її видами становлять безперервний освітній процес упродовж усього життя. Сучасні системи професійної підготовки та методичні системи, за допомогою яких реалізуються педагогічні інноваційні концепції, дають можливість здійснювати і вдосконалювати процес підготовки документознавців з урахуванням переходу вищої школи на ступеневу систему навчання та систематичного використання навчальних інноваційних технологій для забезпечення різних галузей сучасними фахівцями.

Створення інтенсифікованих гнучких систем підготовки документознавців, заснованих на новітніх інформаційних технологіях, що забезпечує вищий рівень кваліфікації, пов'язане з реалізацією проекту «Система безупинної дистанційної освіти» як моделі кадрового забезпечення галузі [4].

Як свідчить аналіз опрацьованих джерел, нові вимоги до змісту і технології підготовки документознавців поки що не знаходять належного забезпечення навчальними документами для викладачів та студентів вищих закладів освіти України. У зв'язку із цим актуалізується й завдання переосмислення функціонального призначення навчального комплекту для вищих навчальних закладів. До недавнього часу вони були спрямовані переважно на реалізацію інформаційної та відтворювальної функцій, оскільки забезпечували саме таку модель навчання. Сучасний навчальний комплект має бути орієнтований також на забезпечення мотиваційної, розвивальної, прогностичної, інноваційної та креативної функцій.

Для підготовки документознавців актуальним залишається створення профільних (професійно-орієнтованих) підручників із базових дисциплін спеціальності [3].

Висновки із проведеного дослідження. На сьогодні існує проблема якісної та ефективної підготовки документознавців. Потрібно змінювати старі методи навчання на сучасні. Викладачі вищих навчальних закладів зобов'язані переглянути навчальні програми та модернізувати їх відповідно до сучасних вимог.

Викладачі під впливом новітніх технологій мають реалізувати інноваційні методи подачі матеріалу під час викладання дисциплін документознавчого циклу, які повинні базуватись на досягненнях сучасної педагогіки; у процесі навчання повинні застосо-

уватися новітні методи подачі матеріалу, а надалі і їх реалізація на практиці.

Адже завдяки спільним зусиллям держави та педагогічного колективу вищої школи професійна підготовка документознавця в інформаційному середовищі набуде якісного та ефективного підходу.

У процесі навчання повинна реалізуватися структура «викладач → інноваційні методи подачі матеріалу → студент → новітня практика». І тільки завдяки такій схемі і впливу модерного суспільства професія «Документознавець» вийде на сучасний рівень професійної підготовки у галузі інформаційного середовища.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бордюк В.М. Психолого-педагогічні особливості професійного розвитку майбутнього документознавця / В.М. Бордюк // Нова педагогічна думка. – 2013. – № 2. – С. 35–39.

2. Варенко В.М. Компетентнісний підхід у підготовці майбутніх документознавців на прикладі

дисципліни «Інформаційно-аналітична діяльність» / В.М. Варенко // Вісник книжкової палати. – 2012. – № 10. – С. 28–30.

3. Гайсинюк Н.А. Педагогічні засади підготовки документознавців в умовах інформатизації суспільства : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Н.А. Гайсинюк. – К., 2003. – 23 с.

4. Малик Г.М. Застосування методу моделювання у реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутнього документознавця / Г.М. Малик // Вища школа. – 2012. – № 1. – С. 70–85.

5. Матвієнко О.В. «Електронний документообіг»: навчальний курс у системі професійної підготовки документознавців / О.В. Матвієнко // Вісник книжкової палати. – 2007. – № 10. – С. 30–32.

6. Палеха Ю.І. Підготовка документознавців-інформаційних аналітиків – нагальна потреба інформаційного суспільства / Ю.І. Палеха // Студії з архівної справи та документознавства. – 2007. – Т. 15. – С. 108–111.

7. Про Концепцію Національної програми інформатизації : Закон України від 9 лютого 2006 р. № 3421CIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=75%2F98C%E2%F0>.

УДК 378

ДІЛОВИЙ ДИСКУРС У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЕКОНОМІСТА: АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Хачатрян Є.Л., аспірант

кафедри іноземних мов та перекладу

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

У статті проаналізовано термін «дискурс» у гуманітарних науках. Здійснено спробу уточнити співвідношення «дискурс – текст». Виокремлено види ділового дискурсу у професійній діяльності майбутнього економіста у процесі міжкультурної комунікації.

Ключові слова: дискурс, міжкультурна комунікація, діловий дискурс, майбутній економіст, професійна діяльність.

В статье проанализирован термин «дискурс» в гуманитарных науках. Сделана попытка уточнить соотношение «дискурс – текст». Выделены виды делового дискурса в профессиональной деятельности будущего экономиста в рамках межкультурной коммуникации.

Ключевые слова: дискурс, межкультурная коммуникация, деловой дискурс, будущий экономист, профессиональная деятельность.

Khachatryan Y.L. BUSINESS DISCOURSE IN PROFESSIONAL ACTIVITY OF FUTURE ECONOMIST: THE ASPECT OF FORMING EXPERIENCE OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION

This article analyses the term “discourse” in the humanities. An attempt is made to clarify the relation between “discourse” and “text”. There are singled out types of business discourses in the professional activity of the future economist in the framework of intercultural communication.

Key words: discourse, cross-cultural communication, business discourse, future economist, professional activity.

Постановка проблеми. У сучасних умовах міжнародної економічної інтеграції України у світове співтовариство значно

зростають обсяги співпраці між підприємствами, установами, фірмами, окремими фахівцями – представниками різних біз-